

LBRIS

We know
books

DELPHINE PESSIN

**DEUX FLEURS
EN HIVER**

**CUM AM ÎNFLORIT
ÎNTR-O IARNĂ**

Ediție bilingvă

Traducere din limba franceză
de Diana Morărașu

forteen | 2024

Chapitre 1

Des cheveux bleus

J'ai pas l'habitude de me lever si tôt. Les rues sont désertes et mes pas résonnent sur le trottoir. Bizarrement, ça ne me dérange pas, ce calme. J'aime bien l'odeur de la nuit, l'air froid qui pique les poumons et même la bruine. L'Ehpad est un ancien couvent du XIXe siècle, je trouve ça marrant, des vieux dans des vieilles pierres. Du coup, en sonnant au portail, j'ai été un peu déçue. Le bâtiment était banal, recrépi et fonctionnel, deux grands rectangles collés en L. Pas vraiment attirant pour finir sa vie. J'ai dit « C'est Capucine du lycée Jean-Mermoz, je viens pour le stage » et la grille haute de plus deux mètres a coulissé dans un grincement lugubre. Devant la porte, j'ai encore dû appuyer sur une sonnette puis m'identifier à l'interphone.

Ça fait un peu prison, leur truc, j'ai pensé. À se demander si tout ce tralala servait à empêcher les intrus d'entrer ou les pensionnaires de sortir.

Il n'y avait personne à l'accueil, alors j'ai tourné à droite jusqu'à un espace détente inoccupé. Une odeur de produit nettoyant se mêlait à celle du renfermé, il faisait trop chaud, j'ai commencé à transpirer.

Capitolul 1

Plete albastre

Nu mă trezesc devreme de obicei. Străzile sunt pustii, pașii îmi răsună pe trotuar. Ciudat, nu mă deranjează, ci mă calmează. Îmi place mireasma nopții, aerul rece care îmi înțeapă nările, chiar și burnița. Ehpad e o mănăstire veche din secolul al XIX-lea. Mi se pare caraghios – niște bătrâni care stau între ziduri bătrâne. Dar, când am sunat la poartă, am fost un pic dezamăgită. Clădirea era banală, renovată și funcțională, formată din două dreptunghiuri mari, lipite în formă de L. Nu era un loc în care ți-ai fi dorit să-ți închei viața. Am spus „Sunt Capucine, de la liceul Jean-Mermoz, am venit pentru stagiul” și grilajul înalt de mai bine de doi metri a alunecat cu un scârțâit sinistru. În fața ușii a trebuit să apăs iar o sonerie și să mă prezint la interfon.

„Chestia asta seamănă cu o închisoare”, mi-am spus. Te face să te întrebi dacă sistemul ăsta are rolul să împiedice intrușii să intre sau locatarii să iasă.

Nu era nimeni la recepție, așa că am luat-o la dreapta, până la o zonă de relaxare pustie. Mirosul de aer închis se amesteca cu cel al produselor de curățenie. Era prea cald și începusem să transpir.

Sur les murs, des mamies jouaient au loto ou faisaient de la gymnastique douce. Un panneau entier était consacré à Noël : le sapin, les faux cadeaux emmitouflés dans de beaux emballages, et des guirlandes partout. Des gosses endimanchés tiraient la tronche en posant à côté des fauteuils roulants, leurs parents souriaient pour la photo.

J'ai continué et un silence opaque m'a recouverte. Mes semelles ne faisaient aucun bruit sur le lino, c'était limite flippant.

Ambiance.

J'ai atterri dans la salle de restauration, certaines tables étaient déjà mises. Ça m'a rappelé *Boucle d'or*, ce conte que ma mère me lisait quand j'étais gosse. Je me suis imaginée en train de goûter le contenu des bols, *trop chaud, trop froid, pas assez sucré*. Enfin bon, dans le rôle de Boucle d'or, je n'étais pas crédible, vu la teinte de mes cheveux.

— Je peux savoir ce que vous faites là ?

J'ai sursauté si fort que je n'ai pu retenir un cri, puis j'ai bredouillé :

— Excusez-moi, on m'a ouvert, mais il n'y avait personne à l'entrée.

L'aide-soignante posait sur moi des yeux écarquillés. Les Dr Martens et la grosse parka passaient encore, mais les cheveux bleu électrique sous la chapka faisaient toujours cet effet.

J'ai affirmé ma voix pour réciter mon discours de présentation.

— Je m'appelle Capucine, du lycée Jean-Mermoz, c'est mon premier jour de stage.

Elle a cligné des yeux, le temps de s'adapter à mon allure. Il y a ceux qui ricanent ouvertement, ceux qui répriment un sourire, d'autres carrément hostiles. Elle n'a rien fait de tout ça. Elle a filé en disant « Suis-moi, je vais te montrer le vestiaire ».

Droit au but.

Je lui ai emboîté le pas sans savoir si je n'aurais pas préféré qu'elle se moque. Plus glaciale, tu meurs, cette froideur me collait la chair de poule.

Pe pereți, imagini cu bunicuțe care jucau bingo sau făceau gimnastică ușoară. Un panou întreg era dedicat Crăciunului; brad, cadouri false sufocate în ambalaje frumoase, ghirlande peste tot. Puștoaice frumos gătite se strâmbau pozând alături de scaune cu rotile, în timp ce părinții lor zâmbeau spre aparatul foto.

Am continuat drumul, simțind cum mă afund într-o tăcere opacă. Tocurile mele nu făceau niciun zgomot pe linoleum. Era aproape înfricoșător.

Întreaga atmosferă era așa.

Am nimerit în cantină, unele mese erau deja puse. Asta mi-a adus aminte de *Bucle Aurii și cei trei urși*, povestea pe care mi-o citea mama când eram mică. M-am văzut gustând conținutul bolurilor, *prea fierbinte, prea rece, nu îndeajuns de dulce*. În fine, oricum nu eram prea credibilă în rolul lui *Bucle Aurii*, dată fiind nuanța părului meu.

— Pot să știu ce faceți aici?

Am tresărit atât de puternic, încât nu mi-am putut stăpâni un țipăt, apoi am bâiguat:

— Mă scuzați, mi-au deschis poarta, dar nu era nimeni la intrare.

Îngrijitoarea a făcut ochii cât cepele. Încălțările Dr. Martens și parka uriașă mai erau cum mai erau, dar părul de un albastru electric care-mi ieșea de sub căciula cu urechi avea de fiecare dată efectul ăsta.

Mi-am dres glasul și am recitat discursul de prezentare.

— Mă numesc Capucine, sunt de la liceul Jean-Mermoz, e prima mea zi de stagiu.

A clipit încetișor, încercând să se adapteze la ritmul meu. Unii oameni rânjesc pe față sau își înăbușă un zâmbet, iar alții devin de-a dreptul ostili. Ea nu a făcut nimic din toate astea. A luat-o înainte, aruncându-mi un „Urmează-mă, să-ți arăt unde e vestiarul“.

Drept în față.

M-am luat după ea, întrebându-mă dacă nu cumva aș fi preferat scoatem să mă ia peste picior. Serios, atitudinea aia mai rece ca gheața îmi făcea pielea de găină.

Le local était exigü, chaque parcelle de mur occupée par des casiers.

— Tu te déshabilles et tu te mets en tenue. Tu l'as apportée, au moins ?

Bon, c'était clair, elle me prenait pour une cruche. J'ai fouillé dans mon sac et brandi mon uniforme comme un trophée.

— D'accord, je te laisse cinq minutes et tu me rejoins au restaurant, tu m'aideras pour la mise en place.

Je me suis dépêchée d'ôter mes vêtements et j'ai enfilé ma blouse blanche. Le liseré jaune jurait franchement avec ma perruque, mais je ne regrettais pas mon choix. Ce matin, il me fallait être forte et dynamique, donc le bleu était parfait.

Sur la poche, une étiquette clamait à qui voulait l'entendre « Capucine B. élève ASSP ». Autrement dit, « Accompagnement, soins et services à la personne ». J'étais en terminale et j'attendais ce stage de dix semaines depuis le début de l'année scolaire. Vu la manière dont s'était passé le précédent avec les gamins, celui-ci serait déterminant. Je saurais si je ne m'étais pas complètement plantée en choisissant cette filière. Et si c'était le cas, je n'avais aucune idée de ce que je ferais de ma vie.

Alors, contrairement à la plupart des autres lycéens, je ne redoutais pas de travailler avec les « seniors ». Ça, c'est le terme politiquement correct pour désigner les personnes âgées. Je trouve ça crétin. On dit aussi les « anciens », les « pensionnaires », moi je préfère les « vieux ». Il n'y a rien de dégradant à dire qu'ils sont vieux, c'est un fait, voilà tout. C'est même plutôt beau, quand on y pense, d'avoir déroulé le fil d'une vie et de se tenir tout au bout.

Quand on est vieux, on a vécu, aimé, chialé. On a été courageux, lâche, idiot et amoureux. On s'est trompé, on a choisi, qu'est-ce qu'il y a de mal à le dire franchement ?

J'aurais tellement voulu que maman devienne vieille.

J'ai adressé un sourire au miroir et il m'a répondu. Puis j'ai rejoint le réfectoire, où m'attendait la reine des glaces.

Încăperea era strâmtă. Fiecare palmă de perete era ocupată de dulapuri.

— Te dezbraci și te schimbi în uniformă. Sper că ai adus-o cu tine, da?

Gata, era clar, mă lua de toană. Am scotocit prin geantă și am scos din ea uniforma, fluturând-o ca pe un trofeu.

— Bun, te las cinci minute și-apoi să vii în sala de mese, să mă ajuți să aranjez.

Mi-am scos repede hainele și am tras pe mine bluza albă. Marginea ei galbenă contrasta puternic cu peruca, dar nu-mi regretam alegerea. În dimineața aia trebuia să fiu puternică și dinamică, așa că albastrul era alegerea perfectă.

Pe buzunar, ecusonul informa pe oricine ar fi vrut să afle: „Capucine B., elevă SASP“. Altfel spus, „Servicii de asistență și suport pentru persoane“. Eram în clasa terminală și, de la începutul anului școlar, participam la un stagiu de pregătire care dura zece săptămâni. Dat fiind cum se defășurase cel de dinainte, cu puștii, acesta avea să fie decisiv. Urma să aflu dacă nu cumva mă înșelasem teribil alegând acest drum. Iar dacă așa stăteau lucrurile, habar n-aveam ce să fac cu viața mea.

Prin urmare, spre deosebire de cei mai mulți dintre liceeni, eu nu mă temeam să lucrez cu acești „seniori“. Acesta e termenul politic corect pentru persoanele în vârstă. Mi se pare o tâmpenie. Li se mai spune și „vârstnici“ sau „pensionari“, dar eu prefer „bătrâni“. Nu-i deloc umilitor să spui că sunt bătrâni – e un fapt, atâta tot. Ba e chiar frumos, dacă stai să te gândești: au derulat firul unei vieți, iar acum au ajuns la capăt.

Când ești bătrân, ai trăit, ai iubit, ai suferit. Ai fost curajos, laș, idiot și îndrăgostit. Te-ai înșelat, ai făcut alegeri. Ce-i rău în a spune deschis toate astea?

Cât mi-aș fi dorit ca mama să fi avut timp să îmbătrânească!

Am aruncat un zâmbet înspre oglindă și zâmbetul mi s-a întors. Apoi m-am dus în sala de mese, unde mă aștepta regina ghețurilor.

Chapitre 2

Mentir

La directrice, Mme Derbrook, est venue nous accueillir. Je l'ai déjà rencontrée lors de notre visite de l'établissement. Elle m'a fait l'effet d'une personne aimable, un peu guindée. « Bienvenue au Bel-Air », a-t-elle déclaré avec emphase, de la même manière qu'elle aurait ouvert les portes d'un hôtel de vacances. J'ai froncé le nez parce que l'odeur de détergent imprégnant l'atmosphère n'avait rien de particulièrement agréable.

Le « Bel-Air »... Comme bouffée d'air pur, ils pouvaient repasser.

Nous l'avons suivie jusqu'à la salle de restauration, c'était l'heure du goûter.

— Évidemment, vous serez libre de le prendre dans votre chambre si vous préférez, mais c'est un moment qui peut être convivial si on le partage avec d'autres résidents.

J'ai promené mon regard sur les personnes avachies sur leur chaise et je ne les ai pas trouvées très conviviales. Certaines m'observaient d'un œil morne en mâchant leur compote, d'autres m'adressaient un sourire de tout leur dentier, plusieurs chuchotaient à l'oreille de leur voisine.

Capitolul 2

A minți

Directoarea, doamna Derbrook, a venit să ne întâmpine. O cunoscusem deja în timpul vizitei de prezentare a instituției. Mi se păruse o persoană amabilă, dar cam scorțoasă. „Bine ați venit la Bel-Air“, a spus ea cu emfază, de parcă ne-ar fi deschis porțile unui hotel în care urma să ne petrecem vacanța. Am strâmbat din nas, pentru că mirosul de detergent care se simțea în aer nu avea nimic plăcut.

„Bel-Air“... nici nu se punea problema ca aerul să fi fost curat¹.

Am urmat-o în sala de mese. Era ora gustării.

— Evident, sunteți liberă să mâncați în camera dumneavoastră dacă preferați, dar poate fi un bun prilej de socializare cu ceilalți locatari.

Mi-am plimbat privirea asupra persoanelor prăbușite în scaune și nu mi s-au părut prea sociabile. Unii mă fixau cu ochi morocănoși, mestecându-și compotul, alții îmi zâmbeau, dezvăluindu-și protezele, dar cei mai mulți șușoteau la urechea vecinului.

¹ În limba franceză, „bel air“ înseamnă „aer curat“ (n. red.).

J'étais l'attraction de la journée.

J'ai remarqué qu'il n'y avait quasiment que des femmes. Un des rares messieurs, maigre et sec comme un bout de bois, m'a envoyé un baiser dans sa paume ouverte. Formidable, en plus de supporter ces grabataires, j'allais devoir résister aux avances d'un vieux pervers. Qu'il tente quoi que ce soit, il n'allait pas être déçu du voyage.

La directrice nous a présenté l'équipe de jour. « Voici les personnes qui veilleront sur vous », a-t-elle susurré avant de nous laisser pour d'autres occupations, elle avait une journée chargée.

Une aide-soignante nommée Lili m'a proposé une compote et un sablé. J'ai refusé d'un signe de tête.

— Tu es bien silencieuse, a remarqué mon fils.

Depuis que nous avons quitté ma petite maison, je n'avais pas prononcé une parole. Antoine avait fait plus de quatre cent quatre-vingts kilomètres rien que pour m'accompagner aujourd'hui et devait repartir en fin de soirée. Je m'étais promis de ne pas l'inquiéter.

Les mots s'étaient logés quelque part au fond de ma gorge.

Lili nous a conduits jusqu'à ma chambre. Mon nouveau chez-moi de douze mètres carrés. La pièce était claire, mais trop remplie. J'ai balayé du regard la décoration surchargée, le sol en lino, les murs peints en beige et j'ai soufflé « Oh, c'est joli ! ».

Le lit médicalisé poussé au fond occupait la majeure partie de la place. Il m'a rappelé pourquoi j'étais là. Je n'étais plus Mamette, épouse et mère, ni Mme Florent, institutrice à la retraite, ni même Violette, bénévole à la bibliothèque du village. J'étais une résidente parmi d'autres, une vieille femme rabougrie qui ne pouvait se déplacer qu'à l'aide d'un déambulateur.

Une femme qui ne pouvait plus vivre chez elle, pour sa propre sécurité.

C'est l'un des leitmotivs de mon fils, la sécurité. « Tu ne peux plus rester toute seule dans cette maison, m'a-t-il dit, il en va de ta sécurité. »

C'est à cause de ce stupide accident. J'ai voulu me pencher et je suis tombée à la renverse. Ma tête s'est cognée sur le rebord de l'évier,

Eram atracția zilei.

Am remarcat că erau aproape exclusiv femei. Unul dintre pușinii domni, slab și uscat ca o așchie, mi-a trimis un sărut din vârful degetelor. Grozav, în afară de faptul că va trebui să suport toți ramoliții, va trebui să fac față și avansurilor perversului ăștuia bătrân. Numai să încerce ceva, orice, și n-o să fie dezamăgit.

Directoarea ne-a prezentat echipa zilei. „Iată persoanele care vor avea grijă de dumneavoastră“, a murmurat ea, apoi ne-a părăsit ca să se ocupe de alte treburi, pentru că avea o zi plină.

O îngrijitoare pe nume Lili mi-a oferit o cană de compot și un biscuit uscat. Am refuzat cu un semn din cap.

— Ești tăcută, a constatat fiul meu.

Nu am scos o vorbă de când am plecat din căsuța mea. Antoine făcuse mai bine de 480 de kilometri doar pentru a mă însoți astăzi și trebuia să se întoarcă la sfârșitul zilei. Mi-am promis să nu-l îngrijorez.

Dar cuvintele mi se blocaseră undeva în gât.

Lili ne-a condus în camera mea. Noul meu „acasă“ avea doisprezece metri pătrați. Încăperea era luminoasă, dar prea plină. Am sesizat dintr-o privire decorațiunile prea înzorzonate, podeaua acoperită cu linoleum, pereții vopsiți în bej și am șuierat: „Vai, ce drăguț!“.

Patul medical împins în spate ocupa cea mai mare parte a spațiului. Mi-a amintit de ce sunt acolo. Nu mai eram Mamette, soție și mamă, nici doamna Florent, învățătoare pensionară, nici măcar Violette, voluntară la biblioteca din sat. Eram o locatară printre altele, o femeie bătrână, pipernicită, care nu se putea deplasa decât cu ajutorul unui cadru.

O femeie care nu mai putea locui în propria ei casă din motive care țineau de siguranța personală.

E unul dintre leitmotivurile fiului meu: siguranța. „Nu mai poți rămâne singură în casa asta“, mi-a spus el. „Pentru siguranța ta.“

Numai din cauza accidentului ăluia prostesc. Am vrut să mă aplec și am căzut pe spate. M-am lovit cu capul de marginea chiuvetei,

j'ai perdu connaissance un moment et ensuite, impossible de me relever. Lorsque j'ai ouvert les yeux, une urine glacée avait coulé sous mes jambes jusque dans mon dos. Ma chemise de nuit adhérait à mon corps telle une mue collante. J'avais froid, j'avais honte, j'avais peur. Est-ce que j'allais vraiment finir là, sur le sol de ma cuisine, couverte de pipi ? C'est Geneviève, la voisine, qui m'a découverte en venant faire le ménage. Malgré mes protestations, elle a appelé une ambulance et prévenu Antoine. Il en a fait un pataquès et n'en a plus démordu. Il fallait qu'on trouve une « solution », il ne voulait pas « prendre de risques ». Il a toujours été comme ça, mon fils, depuis qu'il est tout petit. Sérieux, attentif aux autres et angoissé par toutes les catastrophes qui pourraient lui tomber sur la tête.

C'est pour cette raison que je ne lui en veux pas, pour cette raison que j'ai accepté de venir ici. Il se fait trop de souci et je ne veux être un souci pour personne.

Le long du mur encadrant le lit, un placard surmonte une minuscule bibliothèque. En face, une armoire Ikea (ma grosse normande n'aurait jamais pu entrer dans une si petite chambre) et ma commode, sur laquelle est posé un écran plat flambant neuf.

— Il te plaît ? a demandé mon fils d'une voix tremblotante comme de la gélatine.

C'était une surprise, il l'avait fait livrer le matin même. Il s'agitait dans tous les sens, ouvrant mes valises, déballant mes bibelots.

— Tu as vu, j'ai accroché tes photos.

Un mur entier recouvert de clichés, la plupart le montrant à tous les âges de la vie. Sa fille Léane. Mes arrière-petits-enfants. Deux cadres seulement me représentaient, l'un aux côtés de mon cher Léon, l'autre avec mon chat, Crampon, sur les genoux. J'ai toujours été derrière l'objectif.

Antoine avait raflé les photos de la maison et les avait éparpillées sur chaque centimètre disponible. Comme s'il voulait combler les vides, concentrer ma vie dans ce petit espace.

— Antoine, ai-je dit en forçant le barrage de ma gorge. Regarde-moi.

mi-am pierdut câteva clipe cunoștința și după aceea nu m-am mai putut ridica. Când am deschis ochii, o baltă de urină înghețată mi se scursesese pe sub picioare până în sus, pe spate. Cămașa de noapte îmi era lipită de corp ca ca un strat de piele. Mi-era frig, mi-era rușine, mi-era frică. Oare voi sfârși aici, pe podeaua bucătăriei, plină de pipi? M-a descoperit Geneviève, vecina care venea să facă curat. În ciuda protestelor mele, a chemat ambulanța și l-a anunțat pe Antoine, care a făcut o mare scofală din asta și s-a ținut ferm pe poziție. Trebuia găsită „o soluție“, nu voia „să îmi mai asum riscuri“. Așa a fost dintotdeauna fiul ăsta al meu, încă din copilărie. Serios, atent cu ceilalți și îngrozit de toate catastrofele care ar putea pica pe capul lui.

De asta nici nu m-am supărat pe el, de asta am acceptat să vin aici. Își face prea multe griji, iar eu nu vreau să fiu o grijă pentru nimeni.

De-a lungul peretelui unde era patul se vedea o mică bibliotecă cu un dulap deasupra. În față, un șifonier de la Ikea (șifonierul meu din lemn masiv nu ar fi încăput niciodată în odaia asta mititică) și comoda mea, pe care trona un ecran plat nou-nouț.

— Îți place? a întrebat fiul meu cu o voce tremurătoare ca gelatina.

Era o surpriză, fusese livrat chiar în dimineața aceea. Antoine se învârtea e colo-colo, îmi deschidea valizele, despacheta bibelourile.

— Ai văzut? Ți-am agățat pozele.

Un perete întreg era acoperit cu fotografiile, majoritatea reprezentându-l pe el în toate fazele vieții sale. Fiica lui, Léane. Strănepoții mei. Numai două imagini cu mine, una lângă dragul meu Léon, alta cu pisica mea, Crampon, în poală. Eu am fost mai mereu în spatele obiectivului.

Antoine a adunat toate pozele din casă și le-a împrăștiat pe fiecare centimetru de perete disponibil. Ca și cum ar fi vrut să acopere golurile, să îmi concentreze toată viața în spațiul ăsta mic.

— Antoine, am rostit eu, încercând să-mi înghit nodul din gât. Uită-te la mine.